

**slovenska
filharmonija**

7. koncert
oranžni abonma
2018/19

Urban Stanič klavir

napoved
maj 2019

Vokalni 8 in izven

12. maj 2019 ob 19.30

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Zbor Slovenske filharmonije

Marko Vatovec dirigent

Tatjana Kaučič klavir

Anja Gaberc harfa

Tomaž Sevšek orgle

Gregor Ravnik tenor

spored Dvořák | Janáček | Misson | Pärt

Ciklus družinskih koncertov

6. koncert

18. maj 2019 ob 11,00

GLASBENA HIŠA

Dvorana Marjana Kozine, Slovenska filharmonija

Aleksandra Naumovski Potisk, Saša Potisk,

Matej Filipčič, Domen Koželj, Urška Kastelic,

Matej Vovk, Jan Bučar

Modri 7 in izven

23. in 24. maj 2019 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester in Zbor Slovenske filharmonije

Grete Pedersen dirigentka

Ilse Eerens sopran

Anders J. Dahlin tenor

Matthew Brook bariton

spored Haydn

Oranžni 8 in izven

30. in 31. maj 2019 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Philipp von Steinaecker dirigent

Andrej Petrač violončelo

Aleksandar Milošev viola

spored Ravel | Rameau | Strauss

7. koncert oranžni

abonma 2018/19

9. in 10. maj 2019 ob 19.30

Gallusova dvorana, Cankarjev dom

Orkester Slovenske filharmonije

Nil Venditti dirigentka

Urban Stanič klavir

Miran Kolbl koncertni mojster

Predkoncertni pogovor ob 18.30 v Klubu Lili Novy:
Nil Venditti, Urban Stanič in Klemen Hvala

Matija Bravničar (1897–1977)**Divertissement za klavir in godala**

Allegro moderato
 Adagio espressivo
 Allegro molto

Lucijan Marija Škerjanc (1900–1973)**Concertino za klavir in godala**

Allegretto grazioso
 Adagio
 Allegro con spirito

Sergej Vasiljevič Rahmaninov (1873–1943)**Simfonija št. 1 v d-molu, op. 13**

Grave – Allegro ma non troppo – Allegro vivace
 Allegro animato
 Larghetto
 Allegro con fuoco

Matija Bravničar se je po mladosti v rodnem Tolminu na učiteljskišči v Gorici seznanil z violinsko igro, ki je dolgo določala njegovo poklicno pot člana opernega orkestra v Ljubljani (1919–1945). Njegov kompozicijski mentor je bil Marij Kogoj, tako je študij leta 1932 zgolj formalno dokončal pri Slavku Ostercu na ljubljanskem konservatoriju.

Velja za enega prvih slovenskih skladateljev, ki so sistematično pristopali k pisanju za simfonični orkester. V tridesetih letih so začela v večji meri nastajati tudi Bravničarjeva komorna dela, med njimi **Divertissement za klavir in godala** (1933). Iz teh virov se je s skladateljevim prirojenim občutkom za obliko rodila težnja po arhitektoniki. Tako bi glede na prevladujoče poetske značilnosti Bravničarjev kompozicijski slog lahko označili kot pretežno neoklasicističen, ki se večkrat navezuje na harmonsko dediščino pozne romantike in zgodnjeekspresionistične tendence.

Skladatelj je razmeroma pogosto komponiral tudi za različne pedagoške prireditve. 14. marca 1936 je bila na enem od tovrstnih koncertov Glasbene šole Kranj praiizvedena simfonična slika *Divertissement za klavir in godala*. In medias res klavirski začetek in šaljiv značaj uvodnega stavka (*Allegro moderato*) sprva nakazujeta lahkotnejšo plat kompozicije. Za uvodni stavek je značilno bolj ali manj enakomerno ritmično pulziranje in neprestano melodično razvijanje. Sledi počasni lirični stavek (*Adagio espressivo*). Zaznamuje ga instrumentacijska barvitost godalnega korpusa in pretanjenost solističnega instrumenta, ki v tridelno (aba') koncipiranem stavku prevzema melodične figure godal. Šele v finalu (*Allegro molto*), v katerem klavir mestoma prinaša za Bravničarja tako značilne

elemente ljudske motivike, se pokaže vsa virtuoznost solista. Od začetka stavka je zanj značilno mogočno ‚rahmaninovsko‘, s širokimi akordskimi pasajaži zaznamovano gibanje.

Sočasno z Bravničarjem je na začetku tridesetih let, ob radikalnejšem Ostercu in zmernejšem simfoniku Arničju, začela jasnejše obrise dobivati tudi simfonična ustvarjalnost **Lucijana Marije Škerjanca**. Kot široko razgledan svetovljan in eden najbolj izobraženih slovenskih skladateljev je bil v prvi vrsti zagovornik postopnega spreminjanja tradicije brez avantgardnih preobratov. Med letoma 1926 in 1970 je poučeval kompozicijo na ljubljanskem konservatoriju oziroma kasnejši Akademiji za glasbo in kot pedagog odločilno vplival na več generacij slovenskih skladateljev. Pomembno je prispeval tudi na poustvarjalnem področju. Dvajset let je bil dirigent Orkestralnega društva Glasbene matice (1925–1945), sicer pa je deloval kot prvi povojni rektor Akademije za glasbo (1945–1947; vodil jo je skupaj z Bravničarjem, ki je bil njen upravni direktor in upravnik Slovenske filharmonije (1950–1956).

Škerjančevi skladateljski poetiki je bila ob sicer kratkem ekspresionističnem obdobju najbližje nova romantika z elementi impresionizma. Pretežno lirična izpovednost, spевна melodika, modulacijsko in zvočno bogate harmonije so ob dognani obliki glavne karakteristike njegovega obsežnega opusa. Med orkestralnimi deli najdemo pet simfonij, ki so v slovenski glasbi prve polovice 20. stoletja med najpomembnejšimi predstavnicami te glasbene zvrsti, več simfoničnih pesnitev, tri suite, dva klavirska in violinska koncerta ter po en koncert za violončelo,

fagot in klarinet. Med koncertantnimi deli je tudi popularni **Concertino za klavir in godala**. Le-ta izkazuje nekatere neoklasicistične nastavke, s katerimi Škerjanc v svojih kasnejših simfoničnih delih ni nadaljeval. 7. novembra 1949 ga je prvič izvedla pianistka Jelka Suhadolnik Zalokar z Orkestrom Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Boga Leskovića.

Muzikolog Andrej Rijavec opozarja na navidezno »lahkotnost«, ki podobno kot v Bravničarjevi skladbi *Divertissement* preveva izjemno elegantno delo. Prav ta gracioznost daje sicer zapletenemu tkivu solističnega parta še dodatno zahtevnost. Sonatnemu stavku (*Allegretto grazioso*) z očarljivo uvodno temo in virtuožno kadenco sledi zamišljeni *Adagio* za klavir solo, finale (*Allegro con spirito*) pa je rondo z več temami, ki jih povezujejo orkestralne medigre. Za delo je značilna ciklična zasnova, saj v sklepni kodi ponovno zaslišimo temo iz prvega stavka.

Sergej Vasiljevič Rahmaninov je bil eden najodličnejših pianistov svojega časa in eden zadnjih predstavnikov poznega ruskega romanticizma. Kot glasbenik je uspešno združil tri kariere: pianistično, dirigentsko in skladateljsko. Pri devetih letih se je vpisal na Peterburški državni konservatorij, nato pa v Moskvi študiral klavir pri Zverevu in Zilotiju ter osvojil izjemno pianistično tehniko. Leta 1891 je zaključil pianistično šolanje na Moskovskem državnem konservatoriju in naslednje leto diplomiral še iz kompozicije. Kot dirigent in pianist je postopoma zaslovel tudi zunaj ruskih meja. Do vojne je veliko potoval in preživel poletne počitnice na posestvu

Ivanovka, kjer je nastala večina njegovih takratnih del, med januarjem in oktobrom 1895 tudi **Simfonija št. 1 v d-molu**. Le-ta vsekakor pomeni prelomnico v skladateljevi ustvarjalnosti.

Kot ustvarjalec je nase opozoril že s svojimi prvimi simfoničnimi deli, a se je po katastrofalni izvedbi *Prve simfonije* pod taktirko močno okajenega Aleksandra Glazunova 28. marca 1897, ki so jo kritiki raztrgali, soočil s pravcato ‚blokado‘ in zapadel v triletno ustvarjalno krizo. Kako neusmiljeni so bili poročevalci v svojih sodbah, dokazuje odlomek iz kritike sicer uglednega skladatelja Césarja Cuija, ki se je mlajšega kolega lotil z naravnost peklensko zlobo. Zapisal je: »Ko bi imeli v peklu konservatorij in bi ta razpisal natečaj za skladbo na temo sedmerih egiptovskih nadlog, bi simfonija Rahmaninova nadvse razveselila njegove prebivalce, s tako hudičevskimi disonancami nam je postregel skladatelj.«

Nič nenavadnega torej, da je bil skladatelj simfonični prvenec – še posebej v primerjavi z njegovimi priljubljenimi klavirskimi koncerti – nadvse redko izvajano delo. Šele po številnih terapijah pri psihoanalitiku Nikolaju Dahlu, ki je Rahmaninova zdravil s sugestivno hipnozo, se je bil skladatelj sposoben znova spoprijeti s komponiranjem. Med terapevtskimi seansami mu je Dahl vztrajno ponavljal: »Spet boš začel skladati ... delal boš z lahkoto ... pisal boš dobro glasbo ...« Terapije so očitno sprožile pravi naval ustvarjalnosti. Med drugim je po njih skladatelj dokončal eno svojih najpopularnejših kompozicij, *Koncert za klavir in orkester št. 2 v c-molu*, ki ga je posvetil terapevtu.

Ker naj bi se partitura *Prve simfonije* po praizvedbi ‚izgubila‘, Rahmaninov pa ni zanikal govoric, da naj

bi original uničil, je menil, da bodo neprijetni dogodki kmalu pozabljeni. Vendar pa se je zgodilo ravno obratno: partitura je bila ‚odkrita‘ v leningrajskih arhivih in simfonija je doživela ponovno rusko premiero 17. oktobra 1945, dve leti po skladateljevi smrti v Los Angelesu. Znano je, da je Rahmaninov kmalu po oktobrski revoluciji z družino emigriral iz Rusije in se prek Skandinavije umaknil v ZDA, kar so mu v domovini močno zamerili. Celo njegova poslednja želja, da bi bil pokopan v Rusiji, je ostala neizpolnjena.

Čeprav gre za skladateljev simfonični prvenec, so zanj podobno kot za preostali dve simfoniji in klavirske koncerte značilne razvita melodika, odlična izraba vseh barvnih potencialov simfoničnega orkestra in samozavest pri oblikovanju večjih glasbenih form. Krajšemu markantnemu sedemtaktnemu uvodu, v katerem lahko zasledimo fanfarni motiv, izpeljan iz sekvence *Dies irae*, ki se skozi celotni opus Rahmaninova pojavlja kot nekakšna *idée fixe*, sledi širokopotezno zasnovan sonatni stavek, v katerem se v dolgih blokih razvijajo melodično pregnetene teme. Že prvi stavek (*Grave – Allegro ma non troppo – Allegro vivace*) tako razkriva glavno značilnost simfonije, ki jo je mogoče povezovati s skladateljevo neprestano željo po teksturnih spremembah.

Tudi v drugem stavku (*Allegro animato*) je že na samem začetku prisoten motiv slednice *Dies irae*. Sicer pa gre za precej nekarakterističen scherzo, katerega osnovo predstavlja krajša tema. Njene reminiscence se nato imitacijsko (največkrat v inverziji) selijo v domala vse instrumentalne skupine, med drugim tema zazveni tudi v violini solo.

Pravi kontrast scherzu prinaša tretji stavek (*Larghetto*), v katerem tema sprva zazveni v klarinetu, kasneje pa se v kontrapunktičnih obdelavah povzpne do viška, da bi nato v zaključku stavka zopet dosegla pomiritev.

Zaključni stavek (*Allegro con fuoco*) je zasnovan kot nekakšen povzemajoč finale, v katerem Rahmaninov prikaže vse svoje instrumentacijsko mojstrstvo – tovrstne monumentalne zaključke je v Rusiji sicer favoriziral prej omenjeni dirigent ponesrečene praizvedbe simfonije Glazunov –, skladatelj namreč v njem obdeluje tudi material iz prejšnjih stavkov, s tem pa ciklično zaokroža svoj simfonični prvenec.

Jernej Weiss

Nil Venditti je zmagovalka prestižnega dirigentskega tekmovanja Claudio Abbado (2015) in dobitnica posebne nagrade tekmovanja Glasbene mladine v Bukarešti (2017). Doštudirala je violončelo na Konservatoriju Morlacchi v Perugi. Bila je prva violončelistka Mladinskega orkestra Akademije sv. Cecilije. Leta 2013 se je začela izpopolnjevati v dirigiranju na konservatoriju v L'Aquili, trenutno zaključuje podiplomski študij dirigiranja na Visoki šoli za umetnost v Zürichu v razredu Johanna Schläeflija. V medijih se pogosto omenja kot najmlajša med že uveljavljenimi italijanskimi dirigentkami. Je ustanoviteljica mladinske zasedbe Sol'Orchestra, ki jo je tudi vodila, v svojem rojstnem mestu L'Aquila je ustanovila Glasbeni festival Insieme, namenjen izvajanju komorne glasbe. Kot dirigentka je nastopila na festivalih Reate, Gstaad Menuhin, Parnü, vodila pa je tudi številne koncerte, ki jih je v živo prenašal tretji program italijanske nacionalna radijske hiše (Rai Radio 3). O svojem doživljanju glasbe in o tem, zakaj se je usmerila v dirigiranje, je povedala: »Odkar sem začela dirigirati, verjamem, da lahko začutim, kar čuti vsak posamezni glasbenik v orkestru.« Ljubljanskemu občinstvu se je v začetku februarja 2018 (z Mozartovim repertoarjem) prvič predstavila v sklopu lanskega Modrega abonmaja. Na koncertu je z izvedbo svojega *Tretjega klavirskega koncerta* z Orkestrom Slovenske filharmonije nastopil tudi turški pianist in skladatelj Fazıl Say, ki je očaran nad karizmatičnostjo in muzikalnostjo njenega dirigentskega vodenja dejal: »Stavim, da bo postala ena najboljših dirigentk tega stoletja! V trenutku lahko opazimo njeno nadarjenost.«

Pianist **Urban Stanič** je zmagovalec slovenskega izbora za tekmovanje Evrovizijski mladi glasbeniki (2014) in prejemnik druge nagrade na finalnem tekmovanju v Kölnu. Klavir se je začel učiti pri treh letih pri Loreni Mihelač v Centru za glasbeno izobraževanje Intermezzo. Pri Lilijani Žerajić je opravil zadnje štiri razrede nižje glasbene šole in dosegel prvo zmago na tekmovanju v Povolettu v Italiji. Leta 2011 je naredil sprejemni izpit na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana, kjer se je štiri leta šolal v razredu Lidije Malahotky Haas. Trenutno študira na Akademiji za glasbo v Ljubljani v razredu Dubravke Tomšič Srebotnjak, obenem pa se izpopolnjuje na seminarjih pri profesorjih, kot so Natalia Trull, Andreas Frölich in Konstantin Bogino. Je prejemnik številnih pianističnih nagrad in priznanj. Na mednarodnem tekmovanju v Povolettu je štirikrat zaporedoma osvojil prvo nagrado in prvo mesto. Na Tekmovanju mladih slovenskih glasbenikov je v letih 2013, 2016 in 2019 prejel tri zlate plakete, tri prva mesta in posebne nagrade za najboljše izvedbe Scarlattijeve sonate, obvezne skladbe in skladbe slovenskega skladatelja. Redno nastopa tudi z osrednjimi slovenskimi simfoničnimi orkestri. S Škerjančevim *Concertinom za klavir in godala* se je leta 2013 predstavil s Komornim godalnim orkestrom Slovenske filharmonije in dve leti pozneje nastopil na novoletnem koncertu Orkestra Slovenske filharmonije v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma pod taktirko Uroša Lajovica. V zadnjih dveh letih je imel več odmevnih koncertov s Simfoničnim orkestrom Akademije za glasbo. Lani aprila je z njim nastopil v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma, avgusta pa v berlinski Koncertni hiši, kjer je igral Schumannov *Koncert za klavir in orkester v a-molu*.

orange 7

9 and 10 May 2019 at 7.30 pm

Gallus Hall, Cankarjev dom

Slovenian Philharmonic Orchestra

Nil Venditti conductor

Urban Stanič piano

Matija Bravničar

Divertissement for piano and strings

Lucijan Marija Škerjanc

Concertino for piano and strings

Sergei Rachmaninoff

Symphony No. 1 in D minor, Op. 13

The media often refer to Nil Venditti as the youngest established female Italian conductor, while Turkish pianist and composer Fazıl Say remarked about her: "I bet she will become one of the best conductors of this century! We can recognise her talent instantly." Venditti charmed our orchestra and audience for the first time with her performance in last year's Blue Subscription Series. We will have another opportunity to convince ourselves of her charisma and musicality in the present programme, in which we will hear two works by Slovenian composers and a symphony by a Russian master known mainly for his piano concertos.

Divertissement was described by Matija Bravničar, one of Slovenia's first symphonists, as a symphonic painting for piano and strings. *Concertino for piano and orchestra* is an attractive, colourful and moody post-Romantic work by one of the most important figures of twentieth century Slovenian music, Lucijan Marija Škerjanc. We are always proud to be able to invite one of Slovenia's own young performers to collaborate. On this occasion, the role of solo pianist will be taken by Urban Stanič, who gained second place in the competition for the Eurovision Young Musician (2014), as well as being awarded the Škerjanc Prize (2015) and winning the Yamaha Slovenia Competition (2017). In addition, he has also won state competitions in chess, mathematics and logic.

Sergei Rachmaninoff's *First Symphony* is a rarely performed work, especially compared to his popular compositions for piano and orchestra. On its first performance, despite being conducted by Alexander Glazunov, the work met with crushing reviews and was poorly received by the audience. The young Rachmaninoff only started composing again three years later, but his subsequent works erased the bad taste of his initial failure and brought the composer international fame.

Ciklus družinskih koncertov 2018/19

6. koncert

18. maj 2019 ob 11.00

**Dvorana Marjana Kozine
Slovenska filharmonija**

GLASBENA HIŠA

Aleksandra Naumovski Potisk, glasba
Saša Potisk besedilo
Matej Filipčič režija in scenografija
Domen Koželj ilustracije

Urška Kastelic (Deklica Martina, Teta Cvetka,
Učiteljica Eva, Lepotica Andreja, Mama Ha)
Matej Vovk (Drago Drvar, Franci s fajfo, Gorazd
Gozdar, Očka Ha)
Aleksandra Naumovski Potisk (Arhitektka
Aleksandra in klavir)
Jan Bučar (Urejevalec sanj prvega reda Filip)

Koprodukcija:
Kulturno-umetniško društvo Cona 8
Slovenska filharmonija
SNG Opera in balet Maribor

Včasih skozi v solzah spočete sanje sami odkrijemo pot v boljši jutri. Noč, ki bo deklici Martini za vedno spremenila življenje, jo popelje v Glasbeno hišo, kjer se ji predstavijo njeni prebivalci in ji povedo veliko več kot samo svoje zgodbe.

Glasbena hiša je poučna in zabavna opera za vse »otroke«, od 4. do 99. leta. Poleg očitnega pedagoškega koncepta (glasbeno opismenjevanje, spoznavanje osnov glasbe) nosi tudi druga bolj ali manj očitna sporočila, ki se nanašajo na vzgojo (medsebojno spoštovanje, strpnost, sodelovanje ...), umetnost (operno petje, pomen umetnosti v življenju), kakor tudi na splošen odnos do življenja, pozitivnega razreševanja problemov ter ustvarjanja novega in dobrega.

Primerno za otroke od 4. do 12. leta.

Vstopnice:

blagajna Slovenske filharmonije, Kongresni trg 10, Ljubljana
med delavniki od 11. do 13. in od 15. do 17. ure
ter uro pred koncertom

T +386 1 24 10 800, **E** info@filharmonija.si
Spletna prodaja: <https://filharmonija.kupikarto.si/>

Cena vstopnice posameznega koncerta: 5 €

www.filharmonija.si

slovenska
filharmonija

VPIS
abonmajev
2019/20
modri
oranžni
vokalni
študentski
družinski

Od 17. do 28. junija 2019

med delavniki od 11. do 13.
in od 15. do 17. ure
v Slovenski filharmoniji,
Kongresni trg 10, Ljubljana

T +386 1 24 10 800
E info@filharmonija.si
W www.filharmonija.si

19. maj 2019
19.30

TROBILNI ANSAMBEL
SLOVENSKE FILHARMONIJE
in THOMAS HUGH POULSON

Slovenska filharmonija,
Dvorana Marjana Kozine

Program:

Anthony Plog: OCTET

Nina Šenk: TANGLE za solo trobento in trobilni
kvintet (*Thomas Hugh Poulson, solo trobenta*)

Michael Nyman: FOR JOHN CAGE

Jan Koetsier: BRASS SYMPHONY

Slovenska filharmonija – Academia philharmonicorum

@SFilharmonija

@slofilharmonija

Če želite prejemati redna e-obvestila o programu
Slovenske filharmonije, sporočite svoj e-naslov na
info@filharmonija.si.

Koncertni list Slovenske filharmonije, Oranžni abonma, št. 7
Izdala: Slovenska filharmonija
Direktorica: Marjetica Mahne
Umetniški vodja OSF: Klemen Hvala
Jezikovni pregled slovenskega besedila: Tanja Svenšek
Oblikovanje: Futura DDB, d.o.o.
Prelom: Vlado Trifkovič
Tisk: Birografika Bori, Ljubljana
Naklada: 1300 izvodov
Ljubljana, maj 2019

Redakcija koncertnega lista je bila zaključena 6. maja 2019.

ISSN 2350-5117

Slovenska filharmonija
Orkester Slovenske filharmonije
Zbor Slovenske filharmonije

Kongresni trg 10
1000 Ljubljana
T +386 1 2410 800
F +386 1 2410 900
E info@filharmonija.si
www.filharmonija.si